

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 15. listopada 2021.

Analiza presude

Jurčić protiv Hrvatske
br. zahtjeva 54711/15

**povreda čl. 14. u vezi s čl. 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju – zabrana diskriminacije,
zaštita vlasništva**

***Zaključak domaćih tijela da zbog oplodnje in vitro
podnositeljica zahtjeva nije bila zdravstveno sposobna za zasnivanje radnog odnosa,
predstavlja izravnu diskriminaciju na temelju spola
koja nije bila objektivno opravdana ni nužna u danim okolnostima***

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) zasjedajući u vijeću od 7 sudaca, dana 4. veljače 2021. presudio je da je došlo do povrede članka 14. u vezi s člankom 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija) zbog razlike u postupanju kojem je podnositeljica zahtjeva, kao žena koja je zatrudnjela putem postupka oplodnje *in vitro*, bila izložena.

Deset dana nakon što se podvrgnula postupku oplodnje *in vitro*, podnositeljica zahtjeva sklopila je ugovor o radu s trgovačkim društvom sa sjedištem u okolici Splita, približno 360 km dalje od njezina mjesta boravišta. Dva mjeseca poslije sklapanja ugovora, podnositeljica je podnijela zahtjev za naknadu plaće za vrijeme bolovanja zbog komplikacija u vezi s trudnoćom. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (dalje: HZZO) po službenoj dužnosti je pokrenuo postupak preispitivanja statusa zdravstvenog osiguranja podnositeljice zahtjeva. Na kraju je odbio njezinu prijavu na zdravstveno osiguranje zaključivši da podnositeljica nije bila zdravstveno sposobna zasnovati radni odnos jer se deset dana ranije podvrgnula postupku oplodnje *in vitro*. Slijedom navedenog, zasnivanje radnog odnosa bilo je očigledno fiktivno i usmjereno isključivo na stjecanje naknade plaće za vrijeme odsutnosti s posla zbog komplikacija u vezi s trudnoćom. Središnji ured HZZO odbio je žalbu podnositeljice utvrdivši da nije bila radno sposobna na dan sklapanja ugovora o radu jer joj je odgovorni liječnik preporučio mirovanje. Podnositeljica je zatim podnijela upravnu tužbu pred Upravnim sudom RH u kojoj je, pozivajući se na Konvenciju i Zakon o suzbijanju diskriminacije, tvrdila da je žrtva diskriminacije. Upravni sud je odbio podnositeljčinu upravnu tužbu posebno ističući da podnositeljica nije bila sposobna zasnovati radni odnos na radnom mjestu koje je zahtijevalo putovanja. Ustavni sud je odbio njezinu ustavnu tužbu potvrdivši utvrđenja upravnih tijela.

Pred Europskim sudom podnositeljica zahtjeva je tvrdila da je bila diskriminirana na temelju spola i na temelju medicinskog postupka kojem se podvrgnula.

Europski sud je u više navrata naglasio da je promicanje ravnopravnosti spolova važan cilj u državama članicama Vijeća Europe, te je s tim u vezi priznao potrebu za zaštitom trudnoće i majčinstva ([Carvalho Pinto de Sousa Morais protiv Portugala](#), st. 46., [Khamtokhu and Aksenchik protiv Rusije](#) [VV], st. 82.). Premda države u pravilu uživaju široku slobodu procjene u određivanju mjera gospodarskih i socijalnih politika, kada se radi o mjerama koje uzrokuju razlike u postupanju na temelju spola, ta sloboda je uža ([Emel Boyraz protiv Turske](#), st. 51.), a mjere moraju biti ne samo prikladne za postizanje legitimnog cilja nego i nužne u danim okolnostima.

Kada je riječ o različitom postupanju na temelju trudnoće, s obzirom da samo žene mogu ostati trudne, takva razlika, ako nije opravdana, predstavlja izravnu diskriminaciju na temelju spola. Ovakav pristup primjenjuje i Sud Europske Unije koji je u svojoj sudskoj praksi dosljedno tvrdio da svako nepovoljno postupanje koje je izravno ili neizravno povezano s trudnoćom predstavlja izravnu diskriminaciju na temelju spola ¹.

U predmetu podnositeljice zahtjeva, Europski sud je naglasio da zaštita javnih sredstava ne može predstavljati dovoljno važan razlog za opravdanje razlike u postupanju na temelju spola. Čak i ako se uzme da je ovaj cilj legitiman, osporena mjera ne može se smatrati nužnom u danim okolnostima.

Naime, iz prakse Upravnog suda RH proizlazi da je preispitivanje statusa zdravstvenog osiguranja često bilo usmjereno na trudnice i da se žene koje su sklopile ugovor o radu u visokom stupnju trudnoće ili s užim članovima obitelji automatski svrstavalo u sumnjivu kategoriju radnika. Na ovu praksu, koju Europski sud smatra problematičnom, upozorila je i Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova².

Zaključak domaćih tijela da zbog oplodnje *in vitro* podnositeljica zahtjeva nije bila zdravstveno sposobna za zasnivanje radnog odnosa, sugerira da se morala suzdržati od stupanja u radni odnos dok joj trudnoća ne bude potvrđena. Općenito govoreći, zaključak da žene ne bi trebale raditi ili tražiti zaposlenje tijekom trudnoće ili puke mogućnosti trudnoće, prema mišljenju Europskog suda, izaziva zabrinutost jer se radi o rodnim stereotipima koji onemogućavaju postizanje stvarne materijalne ravnopravnosti spolova. Kako bi se postigla ravnopravnost između muškaraca i žena u radnim odnosima ključno je uvođenje mjera zaštite majčinstva.

Osim toga, Europski sud je istaknuo da nadležna hrvatska tijela nisu pružila nikakvo obrazloženje o tome kako je podnositeljica zahtjeva mogla svjesno sklopiti fiktivni ugovor o radu, a da nije niti znala hoće li ostati trudna odnosno hoće li oplodnja *in vitro* biti uspješna. Nadležna tijela su donijela zaključak da je ugovor o radu fiktivan bez ocjene je li podnositeljica ikada stvarno preuzela svoje dužnosti i započela izvršavati svoje radne zadatke, a ništa nije ukazivalo na to da žene koje su se podvrgnule postupku oplodnje *in vitro* općenito ne bi mogle raditi tijekom liječenja neplodnosti ili tijekom trudnoće. Ujedno, domaća tijela nikada nisu pokrenula odgovarajuće postupke u odnosu na navodnu prijevaru ili nevaljanost radnog odnosa podnositeljice zahtjeva.

---

¹ Vidi presude Suda EU: [Dekker](#) (C-177/88), [Webb](#) (C-32/93), [Tele Danmark](#) (C-109/00), [Brown](#) (C-394/96), [McKenna](#) (C-191/03) i [Mayr](#) (C-506/06)

² U svom Izvješću za 2012. godinu Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova je upozorila na diskriminacijsku praksu koja se temelji na stereotipnom stavu HZZO-a da je žena koja je u radni odnos ušla u podmakloj fazi trudnoće nepobitno sklopila fiktivni ugovor o radu s ciljem zlorabe sustava zdravstvenog osiguranja

Slijedom navedenog, Europski sud je utvrdio da je razlika u postupanju kojoj je podnositeljica zahtjeva, kao žena koja je zatrudnjela putem postupka oplodnje *in vitro*, bila izložena nije bila objektivno opravdana ni nužna u danim okolnostima. Stoga je došlo do povrede čl. 14. u vezi s čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

Za utvrđenu povredu, Europski sud je naložio državi isplatiti podnositeljici zahtjeva naknadu u iznosu od 7.500,00 eura na ime neimovinske štete, te 1.150,00 eura na ime troškova i izdataka.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2021. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskom sudom za ljudska prava